

Inserati se sprejemajo in velja
edinstvena vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo
(administracija) in ekspedicija na
velikem trgu h. št. 9, II. nad-
stropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na velikem trgu h
št. 9, II. nadstropji.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Sklep delegacij.

Iz Budapešte, 18. novembra.

Avstrijska delegacija imela je danes zadnjo sejo, pri kateri se je poravnalo nasprotje z ogersko delegacijo glede zbrisanih 100.000 gld., in so se vsi storjeni sklepi odobrili tudi v tretjem branju. Ogerska delegacija bode imela pa še eno sejo, ker mora v javni seji od vlade sprejeti naznanilo, da so bili njeni sklepi od cesarja potrjeni.

Gledé gori omenjenih 100.000 gld., ki jih je bila naša delegacija izbrisala pri stroških za živéž bosenske armade, češ, da so se poljski pridelki jako pocenili in se za nje ne bode potrebovalo toliko, kakor je minister zahteval, ni šlo tako gladko, kakor se je pričakovalo. Pisal sem, da se je imel že včeraj pri javni seji postaviti predlog, naj se teh 100.000 vladni dovoli. Odran je bil v ta namen baron Engerth, ki je pa prej hotel od g. ministra zvedeti, je li res, da so se razni pridelki v Bosni pocenili, in kakšen vpliv bode imelo to na preskrbljevanje vojakov? Na to vprašanje odgovoril je g. vojni minister jako nezadostno. Priznal je sicer, da se je žito pocenilo, in a temu nasproti je trdil, da se je meso jako podražilo in tudi pijača. Kakšen nasledak pa bode to imelo za preskrbljevanje vojakov, in se bode za nje vsled tega potrebovalo več ali manj, ko v preteklem letu, tega g. minister ni mogel povedati. Baron Engerth je na to odgovoril, da po tem takem nima vzroka staviti kakega predloga, in večina je sprejela nasvet odsekov, da se izbriše 100.000 gld. iz bosenskega proračuna.

Ker je vsled tega nastalo nasprotje z oger-

sko delegacijo, ki omenjenih 100.000 gld. ni izbrisala, pretrgal je g. predsednik sejo, da se še enkrat snide budgetni odsek ter pogovori, kaj je zdaj storiti, in da izvoli komisijo sedmerih udov, ki ima z enako komisijo ogerske delegacije poravnati nasprotné sklepe. Razovor budgetnega odseka bil je dolg in živahen. Dr. Tonkli je stavil predlog, naj se izbrisanih 100.000 gld. zopet sprejme v proračun, ker naposled nam vendar ne bode ostalo drugzega, kakor se udati. Pa ta nasvet je bil z 8 glasovi proti 7 zavržen in izvoljena je bila gori omenovana nuncijska komisija. Ko se je javna seja zopet pričela, vzela je ta naznanje ter formalno pritrdila odsekovemu nasvetu.

Nuncijski komisiji ste se sošle precej včeraj, pa se niste mogle porazumeti, ker je ogerska rekla, da bode svoji delegaciji nasvetovala ostati pri prvotnem sklepu. Danes ob 1/4 10 ure sošla se je ogerska delegacija, ter je res ostala pri svojem sklepu. Ob 10. uri pričela se je naša seja in po prebranem zapisniku precej zopet pretrgala, da se budgetni odsek posvetuje, kaj naj se zdaj stori? Večina odsekov je sklenila pristopiti sklepu ogerske delegacije. Kakor sem prej omenil, bila bi to lahko storila že včeraj, in prihranila bi bila vsaj nekoliko pisarenja, časti pa bi gotovo nič več ne bila zgubila, ko bi bila Madjarom odjenjala že včeraj namesto danes. Delegacija je odsekovemu sklepu takoj pritrdila in reč je bila dognana, ne da bi bilo treba še skupnega glasovanja.

Delegacija je s tem svojo nalogo dovršila in minister Kalnoky je naznanil, da hoče njene sklepe predložiti cesarju v najvišje potrdjenje. Ob enem pa je rekel, da mu je došlo

najvišje povelje delegaciji izreči cesarjevo zahvalo in priznanje za njeno previdnost in požrtvovalnost, da se ji pa zahvali tudi v imenu skupne vlade.

Za njim kratko pa krepko g. predsednik dr. Smolka nagovori delegacijo, se spominja storjenih sklepov, izreka zahvalo gg. ministrom za njih prijazno sodelovanje in sklepa s trikratnim „heh“ na presvitlega cesarja.

Grof Falkenhayn izreče še zahvalo g. predsedniku Smolki za njegovo ljubeznjivo in prizanesljivo vodstvo, g. predsednik pa načelniku ogerske znanstvene akademije, ki je delegaciji prepustila prostore svoje za zborovanje.

O poludne bila je delegacija za letos sklenjena; poslanci so se takoj razšli, in njih večina se še danes zopet odpelje domu, ker se državni zbor na Dunaji prične še le 1. decembra, ali kakor nekteri pripovedujejo, še le 5. dec.

Katoliška cerkev na Ruskem.

Obravnave Rima s Rusijo so se razdrle. Žalostno je to na obe strani, za katoliško cerkev pa tudi za Rusijo. — V pravi Rusiji je 5 škofij in 13 namestnih škofov, a sedaj so le še trije škofje.

V kraljestvu Poljskem je 7 škofij in sedem namestnih, a sedaj so samo 4 škofje. Druge škofije imajo oskrbnike (administratorje); kjer pravi škofje še žive v pregnanstvu, je to zoper cerkvene postave, po nekodi pa apostolski sedež ni priznal teh administratorjev.

V Vilni vladuje zloglasni Zilinski, papež so ga že večkrat hoteli odpraviti, katoliki ga sovražijo, a vlada ga odlikuje. Duhovščina mu

Knjige družbe sv. Mohora l. 1882.

Tretja med družbenimi knjigami je: Občna zgodovina za slovensko ljudstvo. spisal J. Stare 9. snopč. Z veseljem smo vzeli to knjigo v roke, z veseljem jo tudi položili iz rok. Da bi le bil vsakdo tako zadovoljen ž njo! Mogoče da tej sodbi pripomore tudi nekaj subjektivizma; vajeni smo prebirati povestnico, pisano le v tujem jeziku; tujec pa ve ceniti in poviševati le preteklost svojega naroda, zgodbe drugih narodov navadno omenja le površno, ali pa jih pusti, ne meneč se zanje, popolnoma na stran. Tako smo srkali mi svoje zgodovinske vednosti le iz nemških virov, ki postavljajo preteklost Slovanskih narodov v prav zadoj kot. To nas boli in ni se čuditi, da smo veseli dobivši v roke zgodovino, v kateri so dogodbe naših pradedov opisane enakomérno z dogodkami tujih narodov, opisane nam v milem domačem jeziku. — Slušajo se tožbe od nekterih strani, da ta knjiga ne dosega svojega namena, da ni pisana za ljudstvo. Občno zgodovino pisati ljudstvu to je res nehvaležno delo, ki ne prinaša zaželene

koristi. Koliko suhoparnih dogodkov mora navesti občna zgodovina, ki so potrebni za celokupnost dela, ki pa prav nič ne zanimajo prostega človeka, marveč mu jemljejo do branja še ono veselje, ki ga ima. Ako hoče kedo vsaj z nekoliko vpehom brati občno povestnico, mora imeti vsaj nekaj izobraženosti, kakršne pa ne more doseči v ljudskih šolah; tscih bralcev pa ima družba sv. Mohora naj več. Ko bi bila naša družba imela edino le ta namen, gotovo bi se ne bila pripravila izdajati tako občnega dela. Priprosti bralci bi se gotovo bolj veselili zgodovinskih slik posameznih véc h mož, posameznih važnih dogodkov, obširno razpletenih; bolj bi take dela zanimali prostaka, bolj bi se mu vtisnile v spomin ter prinašale več sadu. Toda Mohorjeva družba ima v sebi tudi premnogo šolske mladine, uže bolj olikanih in podučeni družnikov, kateri jo radi in brez nevarnosti prebirajo. Vrh tega se nahaja v njej mnogo oddekov, ktere tudi prosti Slovenec bera z veseljem in vpehom. Tudi njega bode gotovo še posebno zanimal 9. snopč, v katerem govori pisatelj o naši preteklosti in preteklosti Slo-

vanov: on govori o zgodovini Hrvatov, Srbov, Bolgarov, Madjarov; na to prične nov vek, kteremu da na čelo primeren, dobro sestavljen vvod ter govori o raznih dobah. Posebno zanimiv je oddelek o iznajdbah in odkritjih ob koncu srednjega in pričetku novega veka. Rado bode bralo naše ljudstvo osodo Kristofa Kolumba, odkritje Meksike, Brazilije itd. — Nadalje se obširno razpeljava cerkveni razdor ali reformacija; pohvaliti smemo ta oddelek, kajti pisan je jasno in dovolj nepristransko. Omeniti bi se dalo le to: g. pisatelj pravi, kakor da bi Teceljevo ravnanje vodilo Lutra še le do razdora s katoliško cerkvijo, čemur pa ni tako; kajti Later je imel uže poprej sestavljen svoj zistem. Tecelj mu je dal le dobro priliko, da je stopil očitno pred svet ter jel oznanjevali svoje krive nauke.

Mnogo vsehpa želimo knjigi; upamo, da bode še posebno slovenska učna mladež segla po njej ter jo marljivo prebrala poleg šolske knjige in moške, kateri imajo oblast v rokah, naj skoraj naši slovenski mladini po srednjih šolah preskrbijo tudi slovenske zgodbene knjige. Učila jih bode ljubiti cerkev, ljubiti narod pa

je iz strahu pokorna; več ko jednega je že poslal v Sibirijo. Sreča, da je ljudstvo še katoliško. Nadškof iz Mohilevega je že tako postaran, da je izročil vsa opravila pomočniku, prelatu Davgialu, ki pa ne v kaj dobrem slovesu.

Ko so pred nekaterimi leti ruške katoliške silile k razkolništvu, prominili so vsi boljši duhovniki, kateri se niso udali, so šli kar v trumah v Sibirijo, kjer so se izgubili. Ostali so le plašljivci in vladni možje. Ti so se pa prilizovali vladi, kjer je bilo moč, tu ali tam so počrnilli svoje tovariše, marsikateri njih je v razkol pahnil celo semenišče, po boljših službah je vse polno takih „zaslužljivih mož“. — Označljivo je, kar je rekel grof Sievers, ravnatelj v odseku za nerusko bogočastje; dejal je namreč: „Kedar pride k meni luteran ali mahomedan, govori le o svojih opravilih; ako pa pride katoliški duhovnik, govori le o svojih tovariših.“

Vendar vsa duhovščina ni tako slaba, a ne upa se nič, in vladi prijenjuje, ako se tudi vera v važnih stvarih oškoduje. V Petrogradu je sveta sinoda „za rusko cerkev, isto tako pa tudi „rimsko-katoliški kolegij“, ki je vrhovno vodstvo v vseh katoliških zadevah. Rim tega ne priznava, vendar se dajo katoliški duhovni voliti v ta kolegij, da se vladi ne zameri.

Taka strašljivost tudi ni nič kaj čudnega, ako se pomisli, da pri nas z duhovniki nič kaj zbirčno ne ravnaajo. Pri tem gre v misel vzeti, da je velik razloček, kako ravnaajo na Ruskem in Nemškem z duhovniki. Kedar je nemški duhoven preganjan, sme povzdigniti svoj glas, verni ga poslušajo in hvalijo njegovo stanovitnost. To daje pogum in samovestje. Na Ruskem je to drugače. Kdor se ne uda, zalote in odpeljejo ga žendarmi; na tihem si to ljudje pošepčejo na uho, a v kratkem času je pozabljen. Zato ni nikjer med duhovščino tako plašljivih mož, kakor na Ruskem. Ako sedaj ne ravnaajo tako reč surovo silo, pride od tod, da so značaji že potrti.

Od časa do časa vendar duhovnom v spomin pokličejo, kaj smejo, kaj ne smejo. Tako n. pr. ni dolgo tega, kar je Ignatiev poslal tri katoliške duhovne v prognanstvo. K temu pride še to, da duhovenstvo nima skor nobene zveze z Rimom. Katoliški časopisi n. pr. „Germanija

Univers“ so strogo prepovedani. Z R mom občejejo škofje le po ministerstvu in gorje temu, ki bi si podstopil obrniti se na Rim. Gotovo bi ga poslali v prognanstvo. Vse občenje z inostranstvom razen najnavadnejših stvari, zgoditi se mora le po skrivnih potih.

Ker je vlada videla, da so samostani trdnjave katoliškemu misljenju, so jih porazili. Le nekaj jih je ostalo, tem je pa strogo prepovedano, jemati novincev, v njih prebivajo le slabotni starčki. Tudi v drugih stvareh se kaže sovraštvo do katoliške cerkve, dasiravno je vsrka prostost postavno zagotovljena. — Koliko težav se stavi katolikom v državnih službah. Zgodi se, da mlade ljudi jemljejo v vojaške šole s pogojem, da prestopijo k luteranstvu ali k razkolu. No, da se ne manjke takih, ki vero zataje, razume se.

N tedaj čuda, da veliko gospodov v visokih službah skriva svojo vero ali so na zunaj ravnodušni, zato da si službe ne pokvaré. Dalej ni katoliških šol s pravo javnosti, a protestantskih je dovolj, te smejo sprejeti tudi razkolnike, kar pa je katolikom strogo prepovedano. Označujejo je to, da Rusija odlikuje protestantizem, ki vendar naravnost taji načela ruske cerkve, do kakoličanstva, ki je vendar tako blizo njihovi veri, se jim pa mrzi. Slabo se strinja s versko prostostjo tudi to, da država sili katolike, naj zakon sklepajo ruski, kedar se ženijo ali može z Rusi, otroci iz tacih zakonov se imajo kratiti ruski. Ko bi katoliški mašnik blagoslovil tak zakon, ali krstil take otroke, godilo bi se mu slabo. Duhoven je to leto rekel nekemu v spovednici, da taki zakoni niso dopustljivi katolikom; v kazni za njegov fanatizem ga je poslal Ignatiev v prognanstvo. Le čuditi se je, da tuje vlade trpe, da se njih podložni podvržejo takemu nasilstvu, in da jim tukaj ne pomorejo. Ne govorimo tukaj od hudih postav zoper Ruse, ki pristopijo k katoliški cerkvi, omenimo le samo to, da se to kaj slabo strinja z napredkom, s katerim se Rusje tako radi ponašajo pred „Evropo“ in da je Rusko edina država, kjer so še take postavbe. Se ve, da Rusija razpade tistega dne, ko se vpelje in izpelje splošna verska svoboda. (Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani 20. novembra.
Avstrijske dežele.

Iz Budapešte 19. t. m. Danes opoldne je sklenila ogerska delegacija svoje zasedanje; skupni denarstveni minister pl. Kallay je naznanil cesarjevo zahvalo in priznanje delegaciji za njeno delovanje. Predsednik je ob sklepu govoril o resnem prizadevanji vlade, ohraniti mir na zvonaj, kakor so se delegatje prepričali; prepričan je, da bode vojna vsled reforme bolj sposobna za brambo, in da bode mogoče, ko je sedaj mir v zasedenih deželah vojno tam znižati, in da se bode l. 1883 uprava teh deželah oskrbela iz nje prihodkov. S slavo-klici presvitlemu cesarju je bila seja zaključena.

Ogerske železnice. 15. t. m. so izročili prometu železnično progo Buda-Dombova na železnici iz Bude v Pečuh (Fünfkirchen), tako je Reka po krajši črti zvezana z Oggersko in to je važno za Reko, edino ogersko pomorsko mesto. Otvorjenje črte Budapest — Marija — Thereziopol in Budapest — Semlin se je nekaj zakasnilo, mogoče pa je da se še to zimo otvori črta do Novega Sada, da bode tako mogoče iz Bačke priti med svet po zimi tačas, kedar Dunav zamrzne.

Tržaška razstava je bila zaključena pretečeno sredo. Klubu deželnemu dnevu je bilo vendar mnogo obiskovalcev, videti je bilo, kakor da bi se ljudje težko ločili od razstave, po dolgem in širokem so jo nekateri prehodili. Godba je svirala in občinstvo je zahtevalo cesarsko pesem, katera se je na občno željo petkrat ponovila.

Tirolski deželni zbor ima se začeti 22. t. m. Deželni odbor in namestništvo bosta poročala o škodi, katero je voda napravila. Deželni zbor bode pretresoval primanjkljaj pri deželnem dokladu in bode mogel skrbeti drugače za potrebe v deželi. Tudi bode deželni zbor delal na to, da se zemljiški davek zniža.

Pri teh okolistavah se ne da določiti, kedaj se ima začeti državni zbor. Eni govorijo od 5. decembra, drugi od 1. decembra.

Žitni col za Tirolsko je odpravljen za žito, kar ga pride iz Laškega v Južne Tirole, to velja za pol leta, in sicer za uvoz pšenice do 75.000 mtr. centov, turšice do 125.000, drugega žita do 750 mtr. centov.

posnemati lepe vzore velic, zgodovinskih mož poštenjakov, ter varovati se napak, v ktere so mnogokrat zabredla ljudstva a tudi posamezniki.

Četrte bukve letošnje so: „Naše škodljive živali v podobi in besedi“. Opisal Fr. Erjavec, profesor v Gorici. III. snopič 225—328 str. V tem zvezku kaže pisatelj, ljubko kakor zna, še nekaj živali, ktere so škodljive zelenjadi, kolikor jih še ni opisal v drugem snopiču. Dalje slika (v VI. oddelu) živali škodljive poljščini in senožetim; v VII. živali škodljive vinogradom in v VIII. kaže nam gozdne kvarljivce.

Kakor v prejšnjih dveh snopičih, kaže se nam pisatelj tudi v tretjem res mojster v besedi in stvari, ktero obdeluje. Kako lepo zna vpletati vsakdanje dogodke! kako domače in lahko teko mu izrazi! Povsod ve zadeti na pravo struno; pri vsaki posameznosti hitro najde zanimivo stran in res bralca nekako priveže nase. Ako se človek le knjige loti, ne položi je koj iz roke.

Namenjena je ta knjiga gotovo prostemu ljudstvu; vendar je ne bere s pridom le priprosti kmetič, marveč tudi vsak olikani, vsak prijatelj prirode prebiral jo bo z veseljem in

nahaja v njej marsikaj zanimivega. Reči smem celo, da je tudi strokovnjak — vsaj tisti, ki hoče kaj slovenskega pisati — ne bo prebiral brez prida; ker kje bi našel toliko krasnih iz naroda vzetih izrazov; kje bi se prej privadil domačega, umevnega jezika, kakor v Erjavčevih spisih? Gledé jezika omenil bi le to, da je škoda, ker pisatelj pri bolj nenavadnih izrazih ni vaelej v oklepje pristavil navadnih, bolj znanih, če tudi slabelijh besedi, kakor je to delal večinoma v prvem zvezku. Tako bero se pogosto besede: lepenje, broskva, mrkva, rus, (a, o), žolt, ščinoma i. dr., ne da bi bila pristavljena navadno rabljena (če tudi slabelja) beseda. To znalo bi priprostegega bralca, ki si manj znane besede ne zapomni tako hitro, nekoliko motiti. Vendar se ta pomanjkljivost izgubi gledé na druge prednosti te knjige.

Vrh tega se pa tudi iz te knjige vidi, da stoji pisatelj res na vrhuncu prirodoslovne vede ter vporablja vse najnovejše iznajdbe in poskušnje. Spomnim naj bralca le na podzemeljskega črva (na str. 242 in naprej), kjer tako lepo pojasnjuje delovanje te neznatne živalice. Vse te iznajdbe presoja tako lepo na domača tla, da se je res čuditi. Posebna hvala

gre mu tudi za to, da vse opazuje z bistrim očesom, da povsod vporablja svoje lastne skušnje in se ozira zlasti na razmere slovenskih pokrajin. Pri vsaki ugodni priliki zavrača prazno vero in predsodke ter povsod meri na to, bralcu vcepiti veselje do skrbnega, umnega gospodarstva.

Ni moj namen kazati, koliko lepega in koristnega je najti pri tem ali onem popisu; saj ima bralec sam knjigo pri roki in lahko vanjo pogleda, kadar mu drago. Vendar pa hočem opozoriti na krasni vvod, s katerim pričanja pisatelj v VII. razdelku opisavati gozdne kvarljivce. Temeljito dokazuje, kako koristni in dragoceni so gozdi za vsako deželo. Koliko potrebnih stvari se izdeluje iz lesa! Kako potreben je pri gospodarstvu! Kako imenitni so pa tudi gozdi, dokler še stoji! Gozdi razbijajo vetrove; hlade po leti sapo in manjšajo vročino; čistijo zrak in ga ohranjujejo vlažnega; vravnavaajo blagodejno vremenske razmere in s tem zdatno povišujejo rodovitnost dotičnih krajev itd. Na drugi strani kaže pa tudi, kolika revščina vlada v deželi, ktera nima koristnih gozdov in kliče gorje onim, ki so krivi, da se gozdi bolj in bolj izsekavajo. Zato po

Iz Brna (Brün) se poroča, da hoče poslanec Šrom sklicati slovanske Morovane v skupno posvetovanje.

Iz Gallškega se poroča 15. t. m. Nadškof Sembratovič bode te dni dobil odloko, da je njegova odpoved sprejeta, in tudi denarne zadeve naravnane. Nadškofijo bode vodil na priporočilo iz Rima brez volitve škof Silvester Sembratovič. Odstopivši nadškof odpuštuje v Rim. V papeževa prelata sta imenovana Leon Kovševič iz Tudorkovic in Mihael Hrehonovic iz Horodislavice. Podpirala sta oba razglas nekaterih rusijskih rodoljubov, ki je bil oborožen zoper rusko propagando med duhovščino in ljudstvom.

Vnanje države.

Iz Berlina 17. nov. Iz seje državnega zbora. Denarstveni minister je predložil troškovnik, ter rekel, da bode treba na posodo vzeti 31.8 milijona. Ker se bode pri 4 najnižih razredih davk znižal, se bode pri manjkaj, ki nastaja zaradi tega, namestil z obdačenjem vpijanljivih pijač in tobaka.

Iz Francoskega 20. nov. Vse več skupine poslaniške zbornice so sklenile, odložiti vse interpelacije, katere bi opovirale delovanje sedanjemu ministerstvu, za oposicijo ostanejo še skrajni levičarji, ki sicer mnogo hrupa napravljajo, a ker jih ni mnogo, ne morejo vreči ministerstva. — Denarstveni minister se beseduje zastran pomankljivega časopisa „Temps in Debata“. Prvi mu očita, da se je pri svojih nastavih zmotil za 100 milijonov, kar minister oporeka. — A faktum, dovršen faktum je, da je triodstotna renta od l. 1880 šla nazaj za 7 odstotkov. Pred dvema leti je imela kurs še 86—88, danes se pa lovi med 80—81. Urok temu je, da v deželi gospodarji koterija, katera izdaja denar nepremišljeno, po drugi strani pa davke znižuje, kar nikomur nič ne koristi, a napravljeni dolg zmirom rase, vsako leto pa izdajajo novih rent, to je nov dolg napravljajo, tako da se sme za gotovo reči, da se bode v letu in dnevu renta znižala za 7 odstotkov. — V Baligni na reki Oise je prekucnil britko martro mer tistega kraja, spremljali so ga trije občinski svetovalci in poljski čuvaji; sv. križ je stal tam na starem pokopališču že 40 let. — Čemu bi potem anarhiste iz Montceau stavili pred porote, ko gosposke istotako delajo.

Iz Kahiru 16. nov. (O Sudanu kaj.)

V 14 dneh mislijo odposlati prvi oddelek tje v Sudan čez Suec in Suakim ob rudečem morji. Vlada je dobila dva nemška častnika, barona Korf in pl. Seckendorf za ekspedicijo v Sudan. General Alison, angleški poveljnik v Sudanu, misli odposlati tri častnike, ki imajo iti v Sudan po najbližji poti, da poročajo, kako je tam; kajti ni do dobrega znano, kako daleč sega vstaja in koliko je razširjena. Posebno pa pogrešajo dobrih zemljevidov.

Izvirni dopisi.

Iz Budapešte, 16. nov. Naša delegacija je imela včeraj javno sejo, v kateri je obravnavala proračun vnanjega ministerstva. Baron Hübnér je svoje poročilo sestavil kratko in strogo po izjavah ministrovih gledé naših razmer do vnanjih držav. Zato pa tudi izmed levičarjev nihče ni ugovarjal, samo g. Plener je hotel pokazati, da mu ga gledé vnanje politike ni para. Poprijel je toraj za besedo, da bi izrazil svojo zadovoljnost z mirovno vnanjo politiko našo, ter opisal slabe posledice, ki jih vojskino politika državi napravlja. Grof Kalnoky se sme toraj ponašati, da je dobil od Plenerja pohvalni listek ali „Fleisszettel“. Delegacija je potem potrdila proračun, kakor ga je vlada tirjala in odsek odobril. Druga točka dnevnega reda je bil izvanredni proračun vojnega ministerstva. Monsignor Greuter porabil je to priliko, da se je kratko pa jako pristržno zahvalil vojnemu vodstvu in vojakom za zdato pomoč, ki so jo vojaki skazali Tirolcem o letošnjih povodnjah. Posamezne točke proračuna so bile potem sprejete, po zahtevi vladini brez vsake premembe, ravno tako tudi proračun skupnega denarnega ministerstva, in računi najvišjega računskega vrada pa dohodki colninski.

Prihodnja seja bo jutri. Najglavnejši predmet so bosenske zadeve. Odsek je po nasvetu Groholskega izbrisal 100.000 gld. iz stroškov za vojake, ogerska delegacija pa jih je včeraj sprejela. Da bode mogla delegacija o pravem času končati svoje seje, bo jutri baron Engert stavil predlog, naj se teh izbranih 100.000 gld. dovoli. Na ta način bo toraj nasprotje med našo in ogrsko delegacijo poravnano in kakor lani, morala se bode tudi letos vdati naša delegacija. To so posledice nepremišljenih sklepov.

Iz Celovca 15. nov. („Narodna šola“ in „Narodni dom“) Tukajšni „Mir“ je v prav

zmerni in logični besedi dokazal, da je bolj potrebna ustanovitev „slovenske šolske matice“ nego „narodni dom“. Tega mnenja smo v Celovcu vsi in tudi rodoljubi na Primorskem in Štajerskem, čeravno smo vsi tudi prijazni zidanju „narodnega doma“. Pa napadi „šulverevina“ na našo narodnost so tako predrzni, da ne smejo dolgo brez odpora in brambe od naše strani ostati. Zato se nam čudno zdí, kar smo slišali, da so nekteri gospodje v Ljubljani „Miru“ tisti članek hudo zamerili. Mi, ki stojimo na straži na mejah bolje čutimo udarce nasprotnikov in bolje vemo, kje preti nevarnost, in če Slovence na to nevarnost opozorujemo, storimo le svojo narodno dolžnost ter ne iščemo strankarstva ali kljubovanja, zatoraj tudi nobene graje ne sprejememo, ker je nismo zaslužili. Želeli bi, da se denar za „Narodni dom“ kmalo vkup spravi, da se bo potem začelo za „Narodno šolo“ delati in nabirati! Kajti s temi sredstvi, ki jih ima to društvo zdaj na razpolaganje, se na bojišče še pokazati ne smemo, da se nam ne bodo smijali!

Tu je treba tisoče v roke vzeti, in kje jih bomo dobili, ko se že na toliko krajev narodni davek pobira?

Sicer pa se bodo morale gotovo tudi pravila „Narodne šole“ premeniti in nje odbor pomnožiti. Toliko „sine ira et studio“ v tej zadevi. Naj si rodoljubi stvar dobro predvarijo.

Iz Celovca, 16. nov. (Občni zbor naše čitalnice. Občinska volitev v Grabštanj.) Včeraj je imela naša čitalnica svoj občni zbor. Pri navzočnosti vladnega komisarja in mnogih udov, pa tudi precejšnega števila gostov iz dežele vršila se je volitev novega odbora. Bili so izvoljeni: Za predsednika g. Fr. Ozbič, posestnik in podobar; za podpredsednika g. dr. Nemec Val. profesor; za blagajnika g. Tomaž Logačan; za tajnika g. dr. Ant. Müller; za odbornika g. Franc Zadnikar. Živel toraj novi odbor, obstoječ iz samih vrlih možakov! Dosedajni, obče spoštovani in priljubljeni predsednik g. Ferjančič odpovedal se je zastran privatnih svojih razmer. Naj mu bo hvala izrečena za dosedajno njegovo požrtvovanje! Toraj je upati, da si bodo vsi prizadevali, število udov množiti in tako počasi zgraditi malo trdnjavo za slovenski Goratan. V odboru imamo čvrste moči duhovskega in posvetnega stanu, ki lahko pripomorejo k povzdigi društva. Pa skrbeti nam ni samo za lastno zabavo, ampak v prvi vrsti za probujenje in narodno omiko koroških Slovencev — pač težavno delo, vredno tako odličnih možakov, kakor jih v naši sredi šteujemo, žalibog da je njih število do zdaj še pčlo!

V Grabštajni je bila te dni občinska volitev. Prvokrat se je oglasila tam tudi slovensko-narodna stranka, in res prodrla s tremi kandidati v drugem razredu. Dobro znamenje! Le ne obupati; drevo se z enim mahljem ne poseka. Tukajšne „Freie Stimmen“ tamošnjega župnika, vrlega gospoda Wieserja, strastno napadajo, ker se je predrznil, na slovenski zemlji, med slovenski mi kmeti osnovati slovensko narodno stranko. Glasoviti Matschnig kliče pekel in nebesa na pomoč zoper g. Einspielerja, g. Wieserja in zoper „Mir“. Kaj bo še le počel, kadar se bo število koroških rodoljubov na tisoče pomnožilo? In ta čas, upamo, bo enkrat prišel. Bog nam daj le dosti poguma in vztrajnosti.

vsil pravici med prvimi in najsilovitejšimi gozdni kvarljivci imenuje človeka, in še le v drugi vrsti razne mrčese. Ako bo slovensko ljudstvo to knjigo marljivo prebiral in po njenih nasvetih ravnalo, imelo bo od tega gotovo velikansk dobiček. Kolikrat si kmetič ne zna pomagati! Nagaja mu ta ali oni mrčes, pa ne ve, kako bi ga odstranil, zatrl. Sedaj pa ima v roki knjigo, zlato knjigo, v kateri bo lahko iskal sveta in ga bo tudi našel. Ta knjiga podaja mu lek zoper vsakovrstni mrčes, naj že nadleguje človeka ali domače živali; naj mu škoduje po shrambah, po sadnem drevju, po zelenjavi, na polji, po vinogradih ali pa po gozdi. Le škoda, da nekteri premalo beró in tudi društvene knjige več del le bolj površno pregledujejo. Tukaj ni drugače pomagati, kakor ljudi prav pogosto opozorjati, kako koristna je ta in ta knjiga. V tem oziru zlasti duhovni in učitelji silno veliko lahko storé. Posebno pri prirodošlovnem pouku ima učitelj prelepo priliko, da boljšim šolarjem take knjige daje v roke, da je prebirajo; da jim pove, koliko lepega je v njih in koliko koristnega

si morejo iz njih pridobiti. Le potem bodo knjige koristile, ako se bodo res marljivo prebirale. Sicer naj bo pa knjiga še tako izvrstna; ako se ne prebira, ampak praši v kakem kotu, je zakopana glavica, ki ne donša nikakih obresti.

Konečno izrekamo pisatelju in družbi zahvalo za to prekoristno knjigo s željo, naj družba tudi prihodnje leto oveseli svoje družbenike z obljubljenimi „Škodljivimi rastlinami“, ktere ima v delu taisti pisatelj.

Koledar je že deloma obljubil, da bo podal rastline v barvnem tisku, če se bo le dalo. Naj slavni odbor ne pozabi na to svojo obljubo in naj skrbi, da se ta srečna misel tudi izvrši. Cena knjige bo to zelo povišala. Naj bo tisk še tako natančen; vendar bralca silno vtrudi in zamuja. Ako ima pa pred seboj barvane rastline, se mu hitro vtisnejo v spomin in že na prvi pogled spozna na prostem rastočo rastlino. Tudi bo to marsikoga spodbudilo, da bo jel pregledovati in čitati knjigo, ko bi je sicer ne.

Dalje prih.

Iz Celja, 20. nov. Občni zbor „katol. podpornega društva, ki se je včeraj obhajal, je bil prav dobro obiskovan. Iz sporočil načelnika, tajnika in blagajničarja smo pozvedili, da je položaj društva prav vreden, Dekliško šolo pod vodstvom šolskih sester, za katero to društvo že 4. leto skrbi, obiskuje letos 230 učenek iz okolice in mesta; šivalno obiskuje nad 20 odraslih deklet. — Občni zbor je izrekel najpristržnejšo zahvalo za blago podporo svojemu prevzvišenemu pokrovitelju, mil. gosp. knezoškofu, prejšnjemu blagajniku, čast. gosp. Karolu Hribovškemu in dozvajšnjemu tajniku, č. g. Ferd. Majcenu.

Izvolilo se je k. p. dr. v svojega uda vis. čast. gosp. Antona Žuža, kanonika in nadžupnika v Laškem trgu; izrekla so se najsrčnejša voščila k preslavnemu godu presvite cesarice, ki je ravno ta dan obhajala svojo godovno. Tombola je prinesla za vbožne otroke 40 gl.; o božiču se priredi navadna veselica, za katero je že pripravljena jako mična originalna igra. Po tomboli nas je kratko časa razveseljeval na harmoniji v tej stroki izvrsten mojster: Hvala vam!

Domače novice.

V Ljubljani, 21. novembra.

(Občni zbor kmetijske družbe.) — (Dalje) Od poročila g. Robiča imamo še dostaviti, da je kmetijska družba storila po naročilu lanskega občnega zbora, kar ji je bilo mogoče. Vipavska podružnica je namreč prosila: 1) Popore za ustanovljenje sirarske družbe na Nanosu; 2) za vodnjak na Nanosu, da bi se mogla živina napajati; 3) da bi se poslal tje strokovnjak, ki bi temeljito podučeval v sirariji. To se je pri lanskem občnem zboru sprejelo s pristavkom, da g. Dolenc pošlje potrebna pojasnila in dodatke, da se zamore sestaviti prošnja na ministerstvo. — Centralni odbor ni prejel ničesa, saj se tudi družba ni ustanovila. Za ustanovljenje kake družbe se navadno podpora ne daje, pač pa za ustanovljenje in kako bode strokovnjak sirarijo učil, če celo družbe ni?

G. Brus dostavlja: Zelo enako je bilo letos s prošnjo g. Dolenca, naj bi sl. ministerstvo dalo 400 gl. podpore za ustanovljenje sadjerejskega društva. Centralni odbor je prošnjo toplo podpiral, a dobil odgovor, naj se društvo ustanovi. Na drugo prošnjo je sl. ministerstvo reklo, da sme kmetijska družba 100 gl. od že dovoljene subvencije dati; ali prepozno je bilo, že pred dovoljena subvencija je bila že razdeljena. Sadjerejsko društvo se pa med da še dandanes ni ustanovilo.

Prošnja za živinska sol, je bila s tem rešena da je sl. ministerstvo za to reč že darilo razpisalo za najboljši nasvet za izdelovanje take soli, da bi le v ta namen, a ne v druge služila.

Do tú se je vršilo (razun male že omenjene praske) vse v naj lepšem redu; a zdaj je pa nastala doba prav neprijetna in postajala je čedalje neprijetnejša. Pršli so namreč na vrsto nasveti poameznih udov in podružnic.

Naj pred je govoril g. Kramar, nov tajnik kako bi se zamogle kmetijske podružnice čiveti ter zdramiti? Rekel je nekako: Že leta 1876 so bile predelane pravila kmetijske družbe ter se je staro kopito odslovilo. Glavni odbor je v pozivu željo izjavil, da b le bi prerojene podružnice, ker one so desna roka glavnega odbora. A ker niso podružnice podpirale delovanja centralnega odbora, so bile

pravila nič — popolno zastoj. Po dolgem času 14 let le še tri ali štiri podružnice bode, vse druge dremlejo ali spijo... Podružnica Hočevska in Tržiška imate le po štiri ude. Take so druge razun Vipavske s 30 udi, Novo-meške s 70 in Metliške s 45 udi. Še zborov ne sklicujejo in ker sploh ne delujejo ima kmetijska družba tako malo udov. Glejte Štajarska ima 4000, Koroška 2900 udov. Češka imm 150 podružnic, in vsaka teh po 300 do 500 udov.

Zakaj pa spe podružnice? Zato, ker ud je ne vedó zakaj po 2 gl. plačujejo. Z „Naznanilom“ je malo pomagano. Kmetovalec hoče brati. Zato je treba lastnega lista, v katerem bodo vsa vprašanja kmetijstva, vai razglasi, tržne cene in mali listek za nepolitične zabave. Kmetij. družba Štajarska ima dva lista. „Land-bothe“ ima 4000 iztisov, verh tega plačuje še „Slov. Gospodarju“ — po 600 gl., na leto, da to slovenskim prebivalcem donaša; Koroška izdaja list z 2900 listi; Goriška ima dva lista slovenskega in italijanskega. — Ko bi imela naša kmetijska družba svoj list, dobimo tukaj 1000 udov ki bi radi po 2 gl. plačevali; če pa zdaj podružnice, s polno letino pobirajo, si vsaki misli: zakaj bom plačeval, saj nič ne dobim.

Plača za list bi se prav lahko dobila. Naznanila stanejo 500 gl., druge reči 100 gl., to bi se lahko za list porabilo; kake 300 gl. bi vlada dala. Kar bi se dobilo od 1000 udov več, bilo bi družbi na korist. Vsak ud naj bi dobival list, neudi pa naj bi plačeval naročnino z 2 gl. (Konec prih.)

(Seje občinskega zbora) napovedane na preteklo saboto ni bilo, prišlo je le 13 arenjskih svetovalcev, vendar potreba jih je najmanj 16, da morejo sklepati. Prihodnja seja bode danes v torek 21. m. z istim programom.

(Umrli) je 13. dan t. m. v Ljubljani v pokojeni mestni blagajnik g. Anton Knobloch v 87 letu svoje dobe. Raajki bil je rojen 23. aprila 1796 v Spodnjem Lichteivaldu, v gosposčini Reichstadt na Pemske ter je bil 11. avgusta 1813. potrjen k 17. pešpolku Reusa-Plauen, s katerim se je udeležil bitk v letih 1813—15, ter bil odlikovan z vojskim križem (Armeekreuz). Leta 1817. prišel je s polkom v Ljubljano, katerega je l. 1827 kot narednik zapustil ter se podal v službo ljubljanskega magistrata. Ondi je opravljal posel priprežnega komisarja, kontrolorja in naposled mestnega blagajnika do l. 1859, ko je bil po 46letnem službovanji upokojen ter dobil ob enem od presvitlega cesarja zlati križec za zasluge. Razen svojih uradnih dolžnostij opravljal je tekom 29 let kot distriktni komisar mestne asekurančne, in 30 let blagajniške posle bivšega meščanskega strelskega društva v občno zadovoljnost. Izza l. 1840 bil je meščan ljubljanskega mesta. Pogreb vršil se je 15. t. m. in udeležilo se ga je kljub slabemu vremenu mnogo odličnega občinstva. Veteransko društvo skazalo je v mnogem številu zadnjo počast senioru kranjskih veteranov, isto tako godba domačega pešpolka ter mnogo častnikov. Ranjki bil je v Ljubljani jako znana in priljubljena oseba. (N. v m. p.)

Razne reči.

— V god presvite cesarice 19. t. m. je imel v cerkvi sv. Štefana na Dunaj knezoškof slovesno veliko mašo, sicer je bila po vseh crkvah služba božja, pri kateri so bila okrajna zastopstva in šolska mladina.

— Slavni Jurij Daničič, tajnik hrvaške akademije znanosti, je umrl 16. tega mesca

v Zagrebu. Daničič je bil rojen l. 1825 v Novem Sadu. Bil je po rodu Srb in je spisoval veliki slovar hrvaško-srbski. Tacega učenjaka, kakor je bil ranjki v jezikoslovju bode težko nadomestiti. Pri pogrebu namestovana bode Matica Slovenska.

— Kako moč ima vest, se spozna iz tega le dogodka. Čevljar Leopold Müller v Berlinu živel je s svojo ženo v prav slabih razmerah, če tudi je že bil oče štirih otrok. Ker se mu je stanje vedno bolj neznosno zdelo, zapusti ženo in otroke in se oklene druge ženske, kateri niso bile njegove razmere znane. Stopila je z njim v zakon. Oba sta bila srečna in skrbela sta pridno za otroke. Pa Müller-ju ni dala vest dolgo miru. Vedno mu je hodilo na misel, kako sramotno je zapustil svoje prve otroke. To ga je tako mučilo, da se je popolnoma izgubil. Šel je ter se obesil. Pa konopec, na katerem je visel, se je odtrgal. Ko je zopet poskušal končati nadležno življenje, dobil ga je častnik in ga odvel k policiji. Tu je Müller povedal, da se je dvakrat oženil a da njegova prva žena še živi in da mu zato vest ni dala miru. Dobil je eno leto zapor.

— Nesramnost Rothschildov a. „Magd. Zeitung-i“ piše se z Londona: Tukajšnji Rothschild daroval je egiptovskim vojakom 15 ton tobaka in 15.000 kratkih glinastih pip, katerih ste dve za en vinar. Londonski svet se smeja tej velikodušnosti in proglašja Rothschilda za umazanega. Rothschild, pravijo, je pridobil pri tej vojski več, nego je vojska Angleže stala in da je mnogo stala ve vsak. Egiptovske akcije, ktere so večinoma v Rothschildovih rokah so pred vojsko imele kurs 45 na borzi; zdaj po vojski se pa plača za nje 72! V obče ves „kšeft“ na londonski borzi imajo Rothschildi v oblasti. Ko je bil Wolseley pred Aleksandrijo, prodajale so se Rothschildove egiptovske akcije skoro v nič. Angleški kupci in obrtniki prišli so po bombardiranji Aleksandrije ob vse, ali saj ob velik del svojega imetja, Rothschild pa ni najmanjše škode trpel. Angleški narod je žrtvoval mnogo milijonov za Egipt, a Rothschild vleče od tega dobiček. Za to ča angleškim vojakom, kateri so kri prelivali za njegove egiptovske akcije, 15 ton plesnjivega tobaka in 15.000 glinastih pip!

Javne dražbe.

24. nov. 3. eks. drž. pos. Jože Čuček, Bistrica. 3. eks. drž. pos. Peter in Marija Rolih iz Semon. Bistrica. 3. eks. držb. pos. Jože Mešnaršič, Ternovo. Bistrica. 1. eks. drž. pos. Franco Furlan iz Metlike, 920 gl. Metlika. 1. eks. drž. pos. Marko Petrič iz Bojane, 1485 gl. Metlika. 1. eks. drž. pos. Anton Šukle iz Bereče vasi 870 gl. Metlika.

25. nov. 1. eks. drž. pos. Jože Markut, Razdrto 960 gl. Senožec. 2. eks. drž. pos. Marija Japelj iz Tomišlja. Ljubljana. 2. eks. drž. pos. Andri Kramar Blato. 4987 gl. Ljubljana.

27. nov. 3. eks. držb. pos. Janez Zgonec iz Lazov št. 2. Lašice.

Zahvala.

Za dokaze toplega sočutja med boleznijo in ob smrti našega prerano umrlega, iskreno ljubljenega, nepozabljivega sinčka

Julija

potem za mnogobrojno udeležbo pri pogrebu na pokopališču, za darovane mnogoštevilne krasne vence, izrekava najiskrenejšo zahvalo.

V Ljubljani 20. novembra 1882.

Lorenc in Josipina Zdešar.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.